

PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO TÂN SƠN
ĐỀ KHẢO SÁT ĐỘI TUYỂN HỌC SINH GIỎI LỚP 9
NĂM HỌC 2024-2025
MÔN: NGỮ VĂN

(Thời gian làm bài: 150 phút, không kể thời gian giao đề)

PHẦN I: ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc đoạn thơ sau và trả lời các câu hỏi:

*Con về thăm mẹ chiều mưa,
Mới hay nhà dột gió lùa bốn bên
Hạt mưa sơi thẳng, sơi xiên,
Cứ nhằm vào mẹ những đêm trăng trời.
Con đi đánh giặc một đời,
Mà không che nổi một nơi mẹ nằm.*

(Tô Hoàn)

Câu 1. Cuộc sống nghèo khổ, gian truân của người mẹ được diễn tả qua những từ ngữ nào?

Câu 2. Hai câu thơ cuối cho em hiểu nỗi niềm gì của người con?

Câu 3. Hai câu thơ:

*Hạt mưa sơi thẳng, sơi xiên,
Cứ nhằm vào mẹ những đêm trăng trời.*

sử dụng biện pháp tu từ nào? Trình bày tác dụng của biện pháp tu từ đó.

Câu 4. Đoạn thơ gửi đến người đọc thông điệp gì?

II. PHẦN II: VIẾT (16,0 điểm)

Câu 1 (6,0 điểm)

Trong vòng chung kết Cuộc thi hùng biện tiếng Anh dành cho học sinh THPT chuyên năm 2021 (*Speak to Lead 2021*) do Đại sứ quán Hoa Kỳ, Đại học Hà Nội và hệ thống giáo dục HOCMAI đồng tổ chức với chủ đề: *Vai trò của giáo dục trong việc thúc đẩy trao quyền cho thanh niên*, đội giành giải quán quân (trường THPT Chuyên Lê Quý Đôn - tỉnh Quảng Trị) đã bày tỏ quan điểm: *Hãy trao quyền cho người trẻ để họ xây dựng tuổi trẻ của mình cho tương lai.*

Với tư cách một người trẻ trong cuộc sống hiện đại ngày nay, em hãy trình bày suy nghĩ của mình về quan điểm trên bằng một bài văn khoảng 400 chữ.

Câu 2(10,0 điểm)

Bàn về văn học, Thanh Thảo cho rằng:

“Văn chương giúp ta trải nghiệm cuộc sống ở những tầng mức và những chiều sâu đáng kinh ngạc. Nó giúp con người sống “ra người” hơn, sống tốt hơn, nếu ta biết tìm trong mỗi quyển sách những vệt sáng, những nguồn sáng soi rọi vào những góc khuất của cuộc đời và của con người.”

(Theo Nhà văn nói về môn Văn – Văn học và tuổi trẻ – NXB GD.)

Bằng trải nghiệm văn học, hãy làm sáng tỏ ý kiến trên.

----- Hết -----

Thí sinh không được sử dụng tài liệu. Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm.

Họ và tên thí sinh:.....; Số báo danh:.....

PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO TÂN SƠN

HƯỚNG DẪN CHẤM KHẢO SÁT ĐỘI TUYỂN HỌC SINH GIỎI LỚP 9 NĂM HỌC 2024-2025 MÔN: NGỮ VĂN

PHẦN I: ĐỌC HIỂU (4,0 ĐIỂM)		
Câu	Nội dung	Điểm
Câu 1	Cuộc sống nghèo khổ, gian truân của người mẹ được diễn tả qua những từ ngữ: "nhà dột", "gió lùa bốn bên"	0,5
Câu 2	Hai câu cuối thể hiện nỗi niềm của người con: - Nỗi niềm ân hận, sự thức tỉnh trong lòng người con. - Tình cảm yêu thương mẹ, nỗi xót xa khi chưa báo đáp được cho mẹ... => Người con rất có hiếu với mẹ.	1,0
Câu 3	- HS trình bày BPTT nổi bật nhất: Nhân hóa (Hạt mưa nhằm vào mẹ). - Tác dụng: + Tăng sức gợi hình, gợi cảm cho câu thơ. + Làm cho hình ảnh hạt mưa trở nên gần gũi, thân thiết với con người, từ đó thể hiện nỗi niềm xót xa, tình cảm yêu thương mẹ của người con khi mẹ phải chịu đựng những khó khăn, vất vả trong cuộc sống. (HS có thể trình bày thêm Điệp ngữ - "sợi" và trình bày đúng tác dụng, GV cho điểm khuyến khích)	0,5 0,25 0,75
Câu 4	- HS nêu được thông điệp và lí giải phù hợp. Ví dụ: Hãy luôn yêu thương cha mẹ, có hiếu với cha mẹ vì đó là người đã sinh ra chúng ta, yêu thương và hi sinh tất cả vì chúng ta...	1,0

PHẦN II: VIẾT (16,0 ĐIỂM)

Câu 1 (6,0 điểm)

I. Yêu cầu về kĩ năng:

Biết cách làm bài văn nghị luận xã hội; kết cấu chặt chẽ, diễn đạt lưu loát; không mắc lỗi chính tả, dùng từ, ngữ pháp.

II. Yêu cầu về kiến thức:

Thí sinh có thể đưa ra những ý kiến, trình bày theo nhiều cách khác nhau, nhưng cần chính xác, hợp lí, rõ ràng, thuyết phục... và nêu được các ý cơ bản sau:

Ý	Nội dung	Điểm
---	----------	------

1	Giải thích	1,0
	<p>- Trao quyền cho người trẻ là sự chuyển giao trách nhiệm cho những người trẻ tuổi để họ có thể đưa ra quyết định và chủ động hơn trong cuộc sống của mình.</p> <p>- Xây dựng tuổi trẻ của mình cho tương lai là việc định hướng, thực hiện những mục tiêu đặt ra cho tuổi trẻ của mỗi người để góp phần làm nên tương lai (tốt đẹp) của bản thân cũng như của cộng đồng, xã hội.</p> <p>-> Quan điểm nhấn mạnh vào việc đặt niềm tin vào người trẻ, cho người trẻ được chủ động quyết định trong cuộc sống của họ, cũng như thể hiện sự tự tin và mong muốn được trao quyền tự quyết của người trẻ.</p> <p>(Ở đây không bàn đến những quyền công dân được nhà nước, pháp luật qui định và công nhận)</p>	
2	Bàn luận	4,0
	<p>* Tán thành việc trao quyền tự quyết cho người trẻ: Quan điểm tích cực, vì:</p> <p>- Chuyển giao trách nhiệm cho người trẻ, đặt niềm tin vào người trẻ là một niềm tin có cơ sở:</p> <p>+ Tuổi trẻ là tuổi sung sức nhất về sức khỏe thể chất, người trẻ có thể làm được những công việc đòi hỏi sức lực, sức mạnh lớn nhất, mà ở những lứa tuổi khác không thể làm được.</p> <p>+ Tuổi trẻ cũng là tuổi đã hình thành và tương đối hoàn thiện về phẩm chất, năng lực ở các phương diện (trí tuệ, tâm hồn, nhân cách...): giàu nhiệt huyết, năng lượng; tình cảm, cảm xúc mãnh liệt; có khát vọng vươn lên; nhạy bén, năng lực sáng tạo dồi dào, nhiều ý tưởng - hành động táo bạo...</p> <p>+ Nhiều người trẻ tự tin vào bản thân, khao khát được thể hiện, khẳng định mình, mong muốn được đặt niềm tin và sẵn sàng tự quyết khi được trao quyền.</p> <p>-> Nên trao quyền tự quyết cho người trẻ.</p>	

	<p>- Với những lợi thế ấy, khi được trao quyền tự quyết, người trẻ có thể xây dựng cho mình một tuổi trẻ có ý nghĩa, có thể đóng góp, cống hiến nhiều cho đất nước, thậm chí làm nên những thành tựu lớn lao, vĩ đại.</p> <p><i>(Học sinh lấy dẫn chứng phù hợp để làm sáng tỏ)</i></p> <p>* Không tán thành việc trao quyền tự quyết cho người trẻ, vì:</p> <p>- Tuổi trẻ/người trẻ có những hạn chế tất yếu do lứa tuổi: xốc nổi, bông bột, thiếu kinh nghiệm, bản lĩnh chưa vững vàng, ý chí quyết tâm chưa cao, dễ lung lay, do dự, thay đổi...</p> <p>- Nhiều người trẻ do được bao bọc, nuông chiều, được sống trong điều kiện đủ đầy, nên ngại khó, ngại khổ, không dám tự quyết, thậm chí không muốn - không cần quyền tự quyết với ngay cả cuộc sống của chính mình khi đã ở tuổi lẽ ra phải trưởng thành.</p> <p><i>(Thí sinh phân tích dẫn chứng minh họa)</i></p> <p><u>Lưu ý chung:</u> Khuyến khích học sinh trình bày những trải nghiệm của bản thân, đặc biệt là những trải nghiệm đem đến bài học bổ ích cho người trẻ nói chung.</p>	
3	Bài học nhận thức và hành động.	1,0
	<p>HS rút ra những bài học nhận thức và hành động đúng đắn, sâu sắc, nhân văn, phù hợp với những chuẩn mực đạo đức xã hội.</p> <p>- Với thế hệ đi trước: Đặt niềm tin vào người trẻ, trao quyền cho họ, đồng thời đồng hành, tư vấn, hỗ trợ người trẻ khi cần thiết.</p> <p>- Với người trẻ: Nên mạnh dạn đề xuất, nhận quyền tự quyết để xây dựng tuổi trẻ cho tương lai. Dấn thân vào thử thách, dám tự quyết ngay cả trong những tình huống cam go, song cũng cần suy xét, cân trọng. Luôn tôi luyện bản lĩnh, bồi đắp trí tuệ, nâng cao năng lực, rèn luyện phẩm chất để thực hiện tốt quyền được trao.</p>	

Câu 2 (10,0 điểm)

I. Yêu cầu về kĩ năng

- Học sinh biết cách làm bài nghị luận văn học: Hiểu và giải quyết một vấn đề lí luận về đặc trưng của sáng tạo nghệ thuật và thiên chức của người nghệ sĩ; chứng minh bằng vốn hiểu biết về văn học của cá nhân người viết.

- Bài viết có bố cục rõ ràng, hệ thống luận điểm, luận cứ thuyết phục.

- Không mắc lỗi chính tả, dùng từ, viết câu. Hành văn trôi chảy, linh hoạt, có chất văn chương.

- Trình bày sạch sẽ, khoa học.

II. Yêu cầu về kiến thức

Thí sinh có thể làm bài theo nhiều cách khác nhau, song cần đảm bảo những nội dung cơ bản sau:

Ý	Nội dung	Điểm
1,	Giải thích nhận định:	1,5đ
	1. Giải thích ý kiến – Văn chương: Là loại hình nghệ thuật bao gồm các sáng tác dùng ngôn từ nghệ thuật để phản ánh cuộc sống con người. – <i>Văn chương giúp ta trải nghiệm cuộc sống ở những tầng mức và những chiều sâu đáng kinh ngạc:</i> + Văn chương thâm lặng đem đến cho người đọc những trải nghiệm mà một cuộc đời khó lòng thấu trải hết. + Nó giúp người đọc thỏa mãn nhu cầu nếm trải sự sống muôn hình vạn trạng. Đến với văn học, ta không chỉ khám phá, nhận thức hiện thực mà còn cảm nhận, hiểu biết tư tưởng, tình cảm, ước mơ, khát vọng của nhân loại và chính mình. – <i>Nó giúp con người sống “ra người” hơn, sống tốt hơn, nếu ta biết tìm trong mỗi quyển sách những vệt sáng, những nguồn sáng soi rọi vào những</i>	

	<p><i>góc khuất của cuộc đời và của con người: Sự phát hiện của nhà văn về những vẻ đẹp tiềm ẩn bên trong thế giới tâm hồn con người, có tác động tích cực đối với con người, cuộc đời. Người đọc sẽ nhận ra ý nghĩa của văn chương với tâm hồn mình từ chính điều này</i></p> <p>=> Ý kiến là lời nhận xét xác đáng về sứ mệnh và đặc trưng văn chương.</p>	
2,	<i>Bàn luận:</i>	<i>1,5đ</i>
	<ul style="list-style-type: none"> – Văn học nghệ thuật phản ánh cuộc sống một cách tổng hợp, toàn vẹn trong mọi quan hệ đa dạng, phức tạp, tập trung khám phá chiều sâu khôn cùng của tâm hồn con người. – Văn học có sứ mệnh cao cả bởi tác động sâu sắc tới đời sống tinh thần con người: văn học làm giàu thêm nhận thức của con người về thế giới xung quanh, về chính bản thân mình; văn học bồi đắp, nâng đỡ, thanh lọc tâm hồn con người, khiến con người trở nên hoàn thiện, người hơn, sống tốt hơn. – Văn học luôn đồng hành với nhân loại, có vị trí không thể thay thế được trong đời sống của con người. – Mỗi tác phẩm là một thế giới. Văn học giúp chúng ta trải nghiệm cuộc sống thông qua thế giới hư cấu nhưng sinh động và chân thực. 	
3,	<i>Phân tích, chứng minh</i>	<i>6,0đ</i>
	<p><i>Bằng trải nghiệm văn học, học sinh làm rõ trọng tâm của đề:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Chỉ ra các thông điệp nghệ thuật, những trải nghiệm về cuộc sống, số phận, nhân cách hay chiều sâu tâm hồn con người trong tác phẩm. Từ tác phẩm, khám phá những điều mới mẻ trong cái bình thường, phát hiện chân lí sâu xa trong những điều giản dị. – Từ việc phát hiện cái Đẹp sâu xa của hình thức, nội dung tác phẩm ở những vật sáng, nguồn sáng soi rọi, nhận ra giá trị nâng đỡ, thanh lọc tâm 	

	<p>hồn con người của tác phẩm. Đó cũng chính là sứ mệnh cao cả muôn đời của văn chương nghệ thuật.</p> <ul style="list-style-type: none"> - HS lựa chọn các tác phẩm chứng minh với các tác phẩm của các thể loại văn học. - HS chọn tác phẩm chứng minh cho luận điểm cần biết lựa chọn khía cạnh trong tác phẩm làm nổi bật ý: Văn chương giúp ta trải nghiệm cuộc sống ở những tầng mức và những chiều sâu đáng kinh ngạc. Nó giúp con người sống “ra người” hơn, sống tốt hơn, nếu ta biết tìm trong mỗi quyển sách những vệt sáng, những nguồn sáng soi rọi vào những góc khuất của cuộc đời và của con người theo sự cảm thụ riêng của HS. 	
4,	Mở rộng, liên hệ	1,0 đ
	<p>Đổi sánh với các khoa học khác để làm nổi bật lên <u>tính đặc thù của văn học</u>:</p> <p>Triết học phản ánh cuộc sống bằng biểu tượng, ý niệm; các khoa học tự nhiên phản ánh cuộc sống thông qua khái niệm, định nghĩa; còn văn học phản ánh cuộc sống bằng hình tượng. Văn học chính nó đòi hỏi sự cá biệt, sự sáng tạo không ngừng.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ý kiến là lời tâm sự, chia sẻ của một người cầm bút luôn yêu quý và trân trọng văn chương, chỉ ra sứ mệnh cao cả của văn chương với con người. – Ý kiến là định hướng để người đọc tìm hiểu, tiếp cận tác phẩm trong chiều sâu tư tưởng. – Bồi dưỡng tình yêu, niềm say mê văn học nói riêng, tình nhân ái, tư tưởng sống đẹp cho bạn đọc nói chung 	